

A 19015UKK

Behandles i Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden
UDKAST

Udvalget for Kundskab og Kultur i Nordens betænkning over

Medlemsforslag
om at skabe bedre samarbejde mellem folkehøjskolerne i Norden

Forslag

Udvalget for Kundskab og Kultur i Norden foreslår, at

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd,

at skabe bedre samarbejde mellem folkehøjskolerne i Norden for at styrke de nordiske sprog, kultur og demokrati

Baggrund

Folkehøjskolen opstod oprindeligt i Danmark, men har siden bredt sig til de andre lande i Norden. Folkehøjskolernes formål er almen dannelse og folkeoplysning, hvor almindelige mennesker får indsigt i de forhold, som gør det muligt at deltage i samfundet.

I mere end 170 år har folkehøjskolerne været et tilbud i Norden, og vi har derved en lang tradition for dette. I de nordiske lande deler vi mange af de samme værdier og visioner, herunder at leve i et demokratisk samfund, hvor vi ellers rundt i verden ser, at diktaturer og en-partistater bliver mere almindelige. Den bæredygtige udvikling og kampen for at skabe en grønnere verden er ligeledes et område, hvor vi skal stå sammen for at skabe de bedste resultater. Derudover er de nordiske sprog et fællesskab, som vi skal holde fast i. Der er derved en række områder, som vi samles om i Norden. Disse bidrager samtidig til Nordisk Ministerråds vision om, at Norden skal være den mest integrerede bæredygtige region i verden.

Den nordiske sprogforståelse er et særligt problem blandt de unge, som i højere grad benytter sig af engelsk, når de skal kommunikere med en anden ung i Norden til trods for, at de unge har interesse for de nordiske sprog. Ved at skabe et bedre samarbejde på tværs af folkehøjskolerne i Norden kan vi lære mere om hinandens kulturer, som samtidig vil være med til at forbedre sprogforståelsen.

Som en del af et bedre samarbejde mellem folkehøjskolerne i Norden foreslår Mit-tengruppen, at man laver et udvekslingsprogram, som kan benyttes af både elever og ansatte på folkehøjskolerne. Programmet skal gøre det nemt for elever at deltage i undervisning på en folkehøjskole i et andet nordisk land både fysisk og virtuelt. Dette giver mulighed for at tilegne sig viden om de andre landes historie, sprog og litte-ratur.

I udvekslingsprogrammet skal det også være muligt for ansatte på folkehøjskolerne at undervise på andre folkehøjskoler i Norden. Derved får en svensk højskolelærer mulighed for tage til Norge og undervise i eksempelvis svensk litteratur, musik eller teater.

Fram till 2004, då flera olika stödordningar inom Nordiska ministerrådet avlöstes av det reviderade Nordplusprogrammet med fem underprogram, gav Nordiska mi-nisterrådet stöd till nordiska folkhögskolor på två sätt:

- Projektstöd på 4 miljoner DKK som folkhögskolor, folkhögskoleorganisation-er och studieförbund kunde söka för samnordiska projekt och nordiskt-baltiska projekt.
- Stipendieordning på 1,8 miljoner DKK som enskilda studenter kunde söka för att studera på en folkhögskola i ett annat nordiskt land. Stipendiet skulle ut-jämna de skillnader som finns mellan nordiska folkhögskolor vad gäller avgif-ter för kost och logi samt till resor.

Mellan 1998 och 2003 var det mellan 400–500 studerande som sökte stödet/år och ca 300 som beviljades stöd/år.

Från 2004 hänvisas folkhögskolestuderande och folkhögskoleorganisationer till Nordplus Vuxen. Det är möjligt att söka om mobilitetsmedel för folkhögskolestu-derande inom ramen för Nordplus Vuxen men kravet är det är organiserat som ett utbyte mellan två folkhögskolor. Det vill säga, en person som vill gå på en folkhög-skola i ett annat nordiskt land måste vara antagen på en folkhögskola i det egna landet och hoppas på eller inspirera till att folkhögskolan vill söka medel från Nord-plus Vuxen till ett utbyte med en folkhögskola i ett annat nordiskt land. Det är alltså inte möjligt för en person som vill studera på en folkhögskola i ett annat nordiskt land att söka medel från Nordplus Vuxen för de extra kostnader detta innebär. Nordplus Vuxen är främst för utbyte mellan institutioner och inte för enskilda studerandes stu-dier på en folkhögskola i ett annat nordiskt land.

Förslaget har varit på remiss/höring i Nordiska folkhögskolerådet som understöder förslaget i sin helhet. Speciellt uppskattar Nordiska folkhögskolerådet att möjlighet-en till lärarutbyte mellan nordiska folkhögskolor lyfts fram. Utbyte av stu-derande/elever är också värdefullt och skall underlättas. Men ett lärarutbyte medför en möjlighet till ett breddande av undervisningen på folkhögskolan med en klar nor-disk dimension, med betydligt mindre praktiska arrangemang.

Nordisk Råd rekommanderer Nordisk Ministerråd, at der skabes langt mere samarbejde mellem folkehøjskolerne i Norden. Vi får derved et større kendskab til vores nabolande og til, hvad der rører sig inden for forskellige emner og fagområder. Samtidig bidrager det til at sikre, at vi også i fremtiden kan kommunikere med hinanden på de nordiske sprog.

Udvalgets synspunkter

Nordiska rådet rekommenderade Nordiska ministerrådet i 2019 att möjliggöra för nordiska folkhögskolestuderande att individuellt söka bidrag från Nordplus Vuxen för de extra kostnader som är förenade med att studera en komplett kurs på en folkhögskola i ett annat nordiskt land. I sitt svar på rekommendationen skrev Nordiska ministerrådet: *Med hänvisning til formålet for Nordplus vil Nordisk ministerråd på det nåværende tidspunkt ikke endre de grunnleggende prinsipper for programmet, og åpne for individuelle søknader for nye søkergrupper. En sådan endring ville dessuten innebære en betydelig økning av administrasjonsomkostningene i programmet.*

I samband med att Nordiska ministerrådet för utbildning och forskning skulle besluta om en ny programperiod för Nordplus 2023 – 2027 gjordes en utvärdering av programmet där frågan om folkhögskolestudenters möjligheter att söka individuellt stöd omnämndes, dock utan att utvärderarna tog ställning till själva sakfrågan. I det nya programdokumentet som ministerrådet efterföljande beslutade om gjordes inga ändringar som möjliggör för individuella folkhögskolestudenter att söka medel från Nordplus.

Utskottet för kunskap och kultur ställer sig därför bakom Mittengruppens förslag om att förbättra samarbetet mellan folkhögskolor i Norden genom att etablera en särskild stödordning för student- och lärarmobilitet. En sådan ordning skulle kunna administreras av Nordiskt folkhögskoleråd och de nationella samverkansorganisationerna.

Utskottet anser att de nordiska folkhögskolorna, med deras inbördes olikheter, alla har som mål att främja aktivt medborgarskap och tro på att upplysning och utbildning av alla medborgare är av avgörande betydelse för välfärdssamhällets positiva utveckling.

Folkhögskolor skiljer sig markant från övriga utbildningsinstitutioner genom sin frivillighet, oberoende, avsaknad av centralt fastställda kursplaner samt att de bedriver folkbildning för unga och vuxna. Att möjliggöra för fler att studera på en folkhögskola i ett annat nordiskt land bidrar till att öka förståelsen av vår gemensamma historia och kultur, de nordiska språken och våra demokratiska system samt till integration.

Stockholm, den 24 januari 2023

Camilla Gunell (ÅSD)

Heidi Viljanen (sd)

Henrik Møller (S)

Lars Mejern Larsson (S)

May Britt Lagesen (A)

Catarina Deremar (C)

Hafdís Hrönn Hafsteinsdóttir, (Frfl)

Kathrine Kleveland (Sp)

Mikko Kinnunen (cent)

Outi Alanko-Kahiluoto (gröna)

Niels Flemming Hansen (KF)

Saara-Sofia Sirén, (saml)

Ville Kaunisto (saml)

Erling Eidesgaard (Tjóðveldi)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Nordisk frihet (NF)

Riikka Purra (saf)

Victoria Tiplom (SD)

Helge André Njåstad (FrP)